

Edicions del Centre de Lectura

Novetat

Reus i el Modernisme

Reus i el Modernisme

Una nova aproximació al moviment artístic amb més incidència a Reus.

SUMARI

Les literatures del canvi de segle (XIX-XX), per Josep Murgades

Literatura i cultura al Reus Modernista, per Magí Sunyer

L'Europa finisecular: política i societat, per Anna Sallés

Cap a una Catalunya nacional, per Pere Anguera

Reus en els anys del modernisme, per Albert Arnavat

Arquitectes modernistes. D'un temps... d'un país, per Lluís Domènech Girbau

Gaudí, per Juan José Lahuerta

Aproximació a la vida i l'obra de l'arquitecte Pere Caselles i Tarrats (Reus 1864-1936), per Anton M. Pàmies

La recerca de la bellesa. Les arts aplicades i decoratives al modernisme català, per Mireia Freixa

Crèdits

Directora:

Montserrat Corretger

Consell de redacció:

Ester Alberich, Venanci Bonet,

Xavier Bonillo, Gerard Codina,

Gerard Gort, Meritxell Granados, Joan

Navais, Eva Palau, Frederic Samarra,

Agnès Toda i Antoni Veciana.

Consell assessor: Alex Broch,

Pere Campi, Jordi Ginebra,

Joaquim Jordà, Gustau Muñoz, Rosa

Pages, Andreu Pujol, Josep M. Roig i

Rosich i Magí Sunyer.

Edita: Centre de Lectura de Reus

C/ Major 15 • 43201 REUS

Tel: 977 77 31 12 - Fax: 977 34 51 52

centrelectura@readyssoft.es

www.centrelectura.org

Dipòsit legal T-1522-93

ISSN 1132-919X

Tirada: 4.000 exemplars

En conveni amb l'Institut Municipal

d'Acció Cultural de Reus.

Acol·lida als ajuts a la premsa de la

Diputació de Tarragona i de la

Generalitat de Catalunya

Disseny, maquetació i producció:

TPG ENCAIX SL 977 33 15 74

Fotollits: Serveis Integrals de

Preimpresió, SL

Impressió: A. G. Rabassa SA

Distribució: SEGIMEIL

El Centre de Lectura

de Reus no comparteix

necessàriament les opinions

dels col·laboradors de la Revista

En conveni amb Caixa Tarragona

Editorial

La cultura noucentista i el projecte polític regenerador que articulava una idealitat urbana, sinècdoque del conjunt del país, ha estat punt de trobada de concepcions historiogràfiques contraposades: des de les lectures apologetiques que es limiten a reproduir textos, llibres i autors -Prat de la Riba, Eugeni d'Ors, Francesc Cambó i poca cosa més-, fins a revisions crítiques que desvelen les limitacions d'una estratègia social aconduïda per elits. També ha reeixit, tanmateix, una interpretació que remarca la tradició i el sorgiment d'una cultura alternativa als nuclis dirigents fonamentada en la legitimitat d'una utopia arrelada en una societat articulada per les classes subalternes, de la qual els sectors intel·lectuals i tècnics (Jaume Aiguader i Miró) no estaven allunyats. Amb tot, cal que ens demanem quines demarcacions reals abasten els noucentistes. Si hom identifica noucentisme amb l'hegemonia de la Lliga, és ben evident que el noucentisme acaba el 1923, després de disset anys d'orientació ideològica d'ençà de La Nacionalitat Catalana. Però, si hom conceptua noucentisme com un estil de vida, potser cal plantejar que el programa de la Catalunya-Ciutat (que no era altra cosa que la connexió -segons la feliç definició a l'article "Les viles espirituals" d'Agustí Calvet [1926]- entre Barcelona i les ciutats econòmicament i culturalment dinàmiques al llarg del primer terç del segle vint) anava més ençà i més enllà de les dates atribuïdes convencionalment al moviment. La història de la cultura, de les ideologies, no és etèria, sinó que, a la llum d'un quadre històric, requereix de l'estudi i de l'analista una flexibilitat de mires l'arrel de les quals permeti saber llegir en les porositats de l'evolució històrica. La vida austera, de Pere Coromines és o no és noucentista? Com és possible que aquest autor, integrant del nacionalisme republicà, col·laborés a l'Almanach dels noucentistes? És o no és noucentisme el Breviari de Ciutadania [1933] de Carles Rahola? La dinàmica dels programes culturals sembla que supera els canons deterministes que poc ajuden a la comprensió de la nostra història.

Per a mostrar la diversitat d'enfocaments d'aquesta etapa cultural i social, la Revista ha cregut convenient en el present número d'actualitzar la interpretació del noucentisme sota el prisma d'una amplitud metodològica que abasta des de marcs metodològics generals fins a la irradiació dels noucentistes reusencs.

Cal pensar fins a quin punt l'ètica noucentista no fou una religió per a establir, entre d'altres coses, una reproducció del capitalisme industrial al Principat. Fer ciutat, fer territori, articular una territorialitat industrial? És així com cal analitzar la crítica a la bohèmia modernista? En qualsevol cas, és bo recuperar cicles historiogràfics que contrasten amb temps de decadència consumista i d'economia globalitzadora com l'actual.

P. S. Ja en premsa aquesta revista ens arriba la trista notícia de la mort de Ramon Marcer, que tants bons serveis havia fet al Centre de Lectura. El nostre dol i agraïment seran permanents.

Sumari

Editorial	3
Noucentisme i territori	
Els èxits, els riscos i els motors de les societats del segle XX	4
Francesc Roca	
Apunt sobre el Noucentisme a Reus	9
Albert Manent	
Definició (territorial) de Noucentisme	10
Josep Murgades Barceló	
Noucentisme i art	11
Mercè Vidal	
L'arquitectura del Noucentisme a Reus	14
Edificis noucentistes a Reus	16
Jordi March Barberà	
El Noucentisme reusenc davant la qüestió de la llengua	20
Jordi Ginebra	
"Cultura i Nacionalisme": Cristòfor de Domènech, un dissident del Noucentisme	22
Xavier Bonillo	
Noucentisme, catalanisme i obrerisme (1906-1923)	27
Joan Navais i Icart	
L'escultor Joan Rebull i el Centre de Lectura de Reus	29
Joan Rebull. Sense temps, sense maneres	30
David Figueres	
Maria Teresa Vernet i Real	33
Eva Palau Bladé	
Llaç: la revista reusenca del Noucentisme	35
Agnès Toda i Bonet	
Noucentisme. Bibliografia	37
Enric Aguadé	

Entrevista

Miquel Batllori	27
Gerard Gort	

Arxiu de la memòria

"La novel·la i la nostra literatura" de Joaquim Santasusagna: una mostra del debat sobre el gènere a la Revista del Centre de Lectura	43
Xavier Bonillo	

Pàgina oberta

Recuperar el sentit de la mesura, la crònica dels Octubre	45
Eva Palau	

Mirador

Llibres, clàssics, cinema, teatre, xarxes...	46
--	----

De la vida del Centre

Cine-club	58
Secció Excursionista	59
Teatre Bartrina	62

Portada: Joan Rebull. Retrat de dona, fragment. Dibuix al llapis. Fons del patrimoni artístic del Centre de Lectura de Reus.